

Förslag till nya föreskrifter om fruktjuice och fruktnectar

1. Sammanfattning

Med anledning av ny EU-lagstiftning föreslår Livsmedelsverket nya föreskrifter om fruktjuice och fruktnectar.

I förhållande till nu gällande föreskrifter föreslås bland annat:

- att tre nya kategorier av fruktjuice införs: sockerreducerad fruktjuice, sockerreducerad fruktjuice från koncentrat och koncentrerad sockerreducerad fruktjuice,
- att processer för att skapa sådana fruktuicer tas in som tillåtna bearbetningsmetoder,
- att andelen sockerarter eller honung som får tillsättas i viss fruktnectar minskas,
- att växtprotein från solrosfrön får tillsättas för klarning, och
- att nya förtydligade regler om märkning införs.

De nya föreskrifterna ska beslutas senast den 14 december och ska tillämpas från och med den 14 juni 2026. Produkter som släpps ut på marknaden eller märks före den 14 juni 2026 i enlighet med äldre bestämmelser får fortsätta att saluföras till dess att lagren tömts.

2. Beskrivning av problemet och vilken förändring

Livsmedelsverket eftersträvar

Rådets direktiv 2001/112/EG av den 20 december 2001 om fruktjuice och vissa liknande produkter avsedda som livsmedel är ett av de så kallade frukostdirektiven. Frukostdirektiven är sju direktiv som innehåller gemensamma regler om sammansättning, beteckning, märkning och presentation av vissa livsmedel i syfte att skydda konsumenternas intressen och säkerställa den fria

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik

2025-10-01

Dnr 2025/03653

rörligheten för dessa produkter på den inre marknaden.¹ Några av dessa direktiv² har nu ändrats, däribland rådets direktiv 2001/112/EG.

Ändringarna i direktivet innebär bland annat

- att det skapas nya produktkategorier för fruktjuicer där en del av det naturligt förekommande sockret har avlägsnats,
- att andelen socker och/eller honung som får tillsättas i vissa typer av fruktnektar minskas samt
- att fruktjuice ska få märkas med uppgiften att inga fruktjuicer innehåller tillsatt socker.

Syftena bakom ändringarna av direktivet är att tillmötesgå en ökad efterfrågan på produkter med lägre sockerhalt, att stödja produktion och saluföring av frukt och att förbättra konsumentupplysningen.

Av skälen i det direktiv som ändrar rådets direktiv 2001/112/EG framgår även att protein från solrosfrön i allt större utsträckning används direkt som livsmedel och har visat sig vara ett effektivt verktyg för klarning av fruktjuice. Proteiner från solrosfrön har därför lagts till i förteckningen över tillåtna bearbetningsmetoder och ämnen. Vidare framgår att kokosvatten är en synonym till kokosjuice och att även ”kokosvatten” därför ska kunna användas som beteckning för kokosjuice. För kokosjuice fastställs också ett lägsta brixtal i bilagan till direktivet.

Rådets direktiv 2001/112/EG är genomfört i nationell lagstiftning genom Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2003:18) om fruktjuice och fruktnektar. I föreskrifterna definieras olika benämningar för juice exempelvis fruktjuice, fruktjuice från koncentrat, koncentrerad fruktjuice och fruktnektar. Föreskrifterna reglerar även tillåtna ingredienser och bearbetningsmetoder, definitioner av råvaror samt hur produkterna ska märkas.

För att ändringarna i direktivet ska kunna genomföras i nationell lagstiftning behöver LIVSFS 2003:18 ses över. Eftersom nuvarande föreskrifter är äldre

¹ Regeringskansliets faktapromemoria 2022/23:FPM88 *Ändring av de s.k. frukostdirektiven om honung, sylt och gelé, fruktjuice och hållbarhetsbehandlad mjölk.*

² Direktiven om honung, fruktjuice, sylt, gelé, marmelad samt sötdast kastanjepuré och vissa former av hållbarhetsbehandlad mjölk, se Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1438 av den 14 maj 2024 om ändring av rådets direktiv 2001/110/EG om honung, 2001/112/EG om fruktjuice och vissa liknande produkter avsedda som livsmedel, 2001/113/EG om sylt, gelé och marmelad samt sötdast kastanjepuré avsedda som livsmedel och 2001/114/EG om vissa former av hållbarhetsbehandlad, helt eller delvis dehydratiserad mjölk avsedd som livsmedel.

föreslås att föreskrifterna ses över i sin helhet, och därmed upphävs och ersätts av nya föreskrifter.

3. Vilka konsekvenser uppstår om ingen åtgärd vidtas

Sverige är som medlem i EU skyldig att genomföra EU-direktiv i nationell lagstiftning. Om de nationella bestämmelserna inte uppdateras innebär det att Sverige åsidosätter EU-rätten. En utebliven åtgärd skulle också innebära att det önskade syftet med direktivsändringarna, att främja fruktodlingen inom unionen samt att öka utbudet av produkter med lägre sockerhalt, inte uppnås.

4. Möjliga alternativ för att uppnå förändringen

Ändringarna i direktivet måste till följd av Sveriges medlemskap i EU genomföras i svensk rätt. Det saknas utrymme att lämna rättsläget oförändrat eftersom Sverige då skulle bryta mot sina förpliktelser enligt EU-rätten. Det finns därför inget alternativ till att ändra föreskrifterna på det sätt som föreslås.

5. Livsmedelsverkets förslag

Livsmedelsverket föreslår att nuvarande föreskrifter LIVSFS 2003:18 ses över i sin helhet, och därmed upphävs och ersätts av nya föreskrifter. De ändringar i sak som föreslås nedan följer av de beslutade ändringarna i rådets direktiv 2001/112/EG. I övrigt har föreskrifterna endast setts över språkligt och strukturellt.

Inledande bestämmelser

1 §

Paragrafen anger föreskriftens innehåll och motsvarar delvis 1 § LIVSFS 2003:18.

2 §

Paragrafen motsvarar 4 § LIVSFS 2003:18.

Ord och uttryck

3 §

I paragrafen finns hänvisningar till bilagor 1 och 2 och de definitioner som finns där. Paragrafen motsvarar delvis 2 § LIVSFS 2003:18.

Krav vid framställning

4 §

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik

2025-10-01

Dnr 2025/03653

Första stycket motsvarar 3 § LIVSFS 2003:18. Andra stycket motsvarar 2 § 3 st LIVSFS 2003:18. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har gjorts.

5 §

Paragrafen motsvarar 2 § 4 st. LIVSFS 2003:18. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har gjorts.

Beteckning

6 §

I paragrafen finns en hänvisning till bilaga 1 och anger att de beteckningar som definieras där utgör föreskrivna beteckningar. Paragrafen motsvarar delvis 2 § LIVSFS 2003:18.

7 §

Paragrafen motsvarar 5 § LIVSFS 2003:18.

8 §

Första stycket motsvarar 6 § LIVSFS 2003:18.

9 §

Paragrafen motsvarar 7 § LIVSFS 2003:18. Paragrafens innehåll motsvarar innehållet i direktivets bilaga 3, del II, f). I direktivet anges både äppelmust och äpplemust som synonymer till äppeljuice. Paragrafen ändras på så sätt att även äpplemust får användas som synonym till äppeljuice.

10 §

Genom en ändring av direktivet införs "Kokosvatten" som särskild beteckning, synonym för kokosjuice, i bilaga 3 del II. Livsmedelsverket föreslår att motsvarande bestämmelse placeras direkt i föreskrifterna då Livsmedelsverkets föreskrifter inte har motsvarande bilaga.

Märkning

11 §

Paragrafen motsvarar 9 § LIVSFS 2003:18.

12 §

Paragrafen motsvarar 10 § LIVSFS 2003:18. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har gjorts.

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik

2025-10-01

Dnr 2025/03653

13 §

Genom en ändring av direktivet ska uppgiften ”fruktjuicer innehåller endast naturligt förekommande socker” tillåtas i märkningen av fruktjuice och fruktjuice från koncentrat. Livsmedelsverket föreslår att bestämmelsen placeras som 13 § i föreskrifterna.

14 §

Paragrafen motsvarar 11 § LIVSFS 2003:18.

15 §

Paragrafen motsvarar bestämmelsen i bilaga 1 del II p. 2 andra stycket LIVSFS 2003:18. Flyttas hit då det avser en bestämmelse om märkning vilka i övrigt regleras i föreskriften.

16 §

Paragrafen motsvarar 12 § LIVSFS 2003:18. Ordet ”saluhållas” byts ut mot ”levereras”. Levereras stämmer bättre med de uttryck som används på andra språk. Saluhållas kan leda tanken fel då det inte krävs betalning vid överlåtelsen.

Bilaga 1 Definitioner och beteckningar

I bilaga 1 finns definitioner av fruktjuice och fruktnektar. De definitioner som anges i bilagan är även beteckningar som utgör så kallades föreskrivna beteckningar i enlighet med förordning (EU) nr 1169/2011. Bilaga 1 motsvarar avsnitt 1 LIVSFS 2003:18.

I bilagan har definitioner av de nya kategorierna fruktjuice lagts till enligt följande: 6 a) sockerreducerad fruktjuice, 6 b) sockerreducerad fruktjuice från koncentrat och 7. koncentrerad sockerreducerad fruktjuice.

Bilaga 2 Definitioner av råvaror

I bilaga 2 finns definitioner av råvaror. Bilaga 2 motsvarar bilaga 2 LIVSFS 2003:18. Några ändringar i sak är inte gjorda, men hänvisningar till Livsmedelsverkets föreskrifter har uppdaterats.

Bilaga 3 Tillåtna ingredienser, bearbetningsmetoder och ämnen

I bilaga 3 anges de ingredienser, bearbetningsmetoder och ämnen som får användas vid framställning av fruktjuice och fruktnektar. Bilaga 3 motsvarar avsnitt 2 i bilaga 1 till LIVSFS 2003:18. De ändringar som föreslås är föranledda av beslutade ändringar i rådets direktiv 2001/112/EG.

I avsnitt 2 om tillåtna ingredienser föreslås följande förändringar i förhållande till skrivningarna i tidigare föreskrifter.

- I andra strecksatsen görs ett tillägg som förtydligar att sötningsmedel inte får tillsättas i fruktjuice.
- I tredje strecksatsen läggs de nya kategorierna fruktjuice till, det vill säga sockerreducerad fruktjuice, sockerreducerad fruktjuice från koncentrat och koncentrerad sockerreducerad fruktjuice.
- I femte strecksatsen läggs uppgift till om vilken andel sockerarter och/eller honung som får tillsättas för olika produkter. Det innebär att andelen sänks för vissa produkter. I direktivet har strecksatsen fått ett andra led som anger när ett påstående om att sockerarter inte har tillsats får göras, liksom att ett sådant påstående ska följas av uppgiften ”innehåller naturligt förekommande socker”. Livsmedelsverket föreslår att detta andra led placeras som 15 § i föreskrifterna i anslutning till annan bestämmelse om märkning av fruktnectar.
- Vad gäller för vilka produkter som det är tillåtet att reglera den sura smaken (den sjätte strecksatsen i LIVSFS 2003:18) har mindre ändringar gjorts för att innefatta de nya kategorierna av fruktjuice, det vill säga sockerreducerad fruktjuice, sockerreducerad fruktjuice från koncentrat och koncentrerad sockerreducerad fruktjuice.
- Vad gäller sockerreducerad fruktjuice och sockerreducerad fruktjuice från koncentrat har det även lagts till att vatten får tillsättas i den utsträckning som är absolut nödvändig för att återställa det vatten som försvunnit på grund av sockerreduceringsprocessen.

I avsnitt 3 om tillåtna bearbetningsmetoder och ämnen föreslås följande ändringar.

- Det görs ett tillägg som anger att även växtprotein från solrosfrön får användas för klarning.
- En strecksats läggs till som anger att för sockerreducerad fruktjuice, sockerreducerad fruktjuice från koncentrat och koncentrerad sockerreducerad fruktjuice får processer för att minska halten av naturligt förekommande sockerarter under vissa förutsättningar användas.

Bilaga 4 Särskilda bestämmelser om fruktnectar

I bilaga 4 fastställs lägsta tillåtna juice- och/eller puréinnehåll i fruktnectar. Bilaga 4 motsvarar bilaga 3 till LIVSFS 2003:18. Den ändring som föreslås är endast att begreppet ”kvitten” i avsnitt 1 ersätts med ”kvitten (Cydonia oblonga L.)”.

Bilaga 5 Lägsta tillåtna brixstal för rekonstituerad fruktjuice och rekonstituerad fruktpuré

I bilaga 5 fastställs lägsta tillåtna brixstal för rekonstituerad fruktjuice och rekonstituerad fruktpuré. Bilaga 5 motsvarar bilaga 4 till LIVSFS 2003:18. Den ändring som föreslås är att "Kokosnöt" läggs till och får ett lägsta tillåtna brixvärde om 4,5.

6. Vilka bemyndiganden som Livsmedelsverkets beslutanderätt grundar sig på

Livsmedelsverkets beslutanderätt grundar sig på 6 och 7 §§ livsmedelsförordningen (2006:813).

7. Överensstämmelse med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU

Förslaget innebär ett genomförande av EU-direktiv i svensk rätt och bedöms vara förenligt med det aktuella direktivet. Regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU.

Förslaget utgör ett strikt genomförande av EU-rätten varför Livsmedelsverket bedömer att förslaget inte är anmälningsskyldigt enligt förordning (1994:2029) om tekniska regler.

Förslaget innehåller inte heller några nya eller förändrade krav på tjänsteverksamhet. Livsmedelsverket bedömer därför att förslaget inte är anmälningsskyldigt enligt förordning (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden.

8. Analys av Livsmedelsverkets förslag

8.1. Vilka berörs av förslaget?

Förslaget berör företag som tillverkar och säljer fruktjuice och fruktnectar. Det rör sig om ett stort antal aktörer, från stora företag till småskaliga producenter. Årsomsättningen inom dagligvaruhandeln för de livsmedel som berörs av aktuella regler uppgår till omkring 4,5 miljarder kronor. Enligt uppskattning från Svenska Juiceföreningen uppgår omsättningen utanför dagligvaruhandeln till ytterligare omkring en miljard kronor årligen. Därutöver berörs kontrollmyndigheterna indirekt då reglerna de ska kontrollera förändras

8.2. Beskrivning och beräkning av förslagens kostnader och intäkter

Förslagen innebär att tre nya kategorier fruktjuice med minskad sockerhalt införs. Produkter med lägre sockerhalt efterfrågas av konsumenter vilket bör kunna öka efterfrågan och därmed intäkterna för berörda företag. Någon närmare beräkning av detta har inte kunnat göras. Övriga förslag bör inte påverka kostnader eller intäkter i någon större utsträckning.

8.3. Beskrivning och beräkning av andra relevanta konsekvenser

8.3.1. Hållbarhet

Nya bearbetningsmetoder som möjliggör fruktjuice med lägre sockerhalt liksom förbättrad konsumentinformation underlättar övergången till hälsosamma och hållbara kostvanor.

8.3.2. Civil beredskap

Föreskriftsförslaget har ingen direkt påverkan på civil beredskap. Det kan även konstateras att det inte finns någon uttrycklig möjlighet för Sverige att göra undantag från bestämmelserna vid höjd beredskap eller krig.

8.4. Tidpunkten för ikraftträdande och informationsinsatser

Medlemsstaterna ska genomföra ändringarna i direktivet i nationell lagstiftning senast den 14 december 2025. De nya bestämmelserna ska enligt direktivet tillämpas från och med den 14 juni 2026. Livsmedelsverket föreslår därför att föreslagna ändringar i myndighetens föreskrifter träder i kraft vid samma tidpunkt.

Enligt direktivet får produkter som släpps ut på marknaden eller märks före den 14 juni 2026 i enlighet med direktiv 2001/112/EG fortsätta att saluföras till dess att lagren tömts. Livsmedelsverket föreslår därför en övergångsbestämmelse som möjliggör detta.

I samband med att föreskrifterna beslutas avser Livsmedelsverket att informera om ändringarna på myndighetens webbplats samt via andra relevanta informationskanaler, exempelvis företags- och kontrollnyheter. Livsmedelsverket

kommer även att uppdatera relevanta informationstexter på myndighetens webbplats och publicera en ny vägledning på Kontrollwiki.

8.5. Hindrande av långtgående kostnader eller begränsningar utöver vad som är nödvändigt

Förslaget innebär ett strikt genomförande av ändringar i direktivet. Förändringarna innebär främst nya möjligheter för företagen vad gäller möjliga bearbetningsmetoder, benämningar och märkning och bör inte innebära några större kostnader eller begränsningar för företagen.

9. Påverkan avseende det kommunala självstyret

Förslaget påverkar inte det kommunala självstyret.

10. Utvärdering av föreskrifterna

Livsmedelsverket ser löpande över myndighetens föreskrifter. Någon särskild utvärdering utöver detta bedöms i dagsläget inte som nödvändig. Om skäl uppkommer kan dock en särskild utvärdering och översyn komma att genomföras.

Kontaktpersoner vid Livsmedelsverket

Helena Arnberg, statsinspektör, Enheten för märkning och exportfrämjande, 018–17 55 23.

Kent Olsson, verksjurist, Enheten för juridik, 018–17 57 30.